

17. september 2024

Suurkoja lahend 15541/20 - õigus eraelu austamisele

Pindo Mulla vs. Hispaania

Artikkel 8-1

Asjaolud

Kaebaja on Jehoova tunnistaja. 2017. aastal, kui talle soovitati operatsiooni, registreeris ta püsiva volikirja, millega ta keeldub igasugusest vereülekandest mis tahes tervishoiuolukorras, isegi kui tema elu on ohus, kuid ta nõustub igasuguse raviga, mis ei hõlma vere kasutamist. 2018. aastal viidi ta tõsise sisemise verejooksuga kohaliku haiglasse. Kui talle tehti ettepanek vereülekandeks, kirjutas ta alla teadliku nõusoleku vormile, milles ta keeldus sellisest ravist. Seetõttu viidi ta üle Madridi haiglasse, kus pakutakse ravimeetodeid, mis ei hõlma vereülekannet. Arvestades kaebaja seisundi tõsidust, esitasid Madridi haigla arstid, kes teadsid, et ta on Jehoova tunnistaja, kes keeldus vereülekandega ravist, kiireloomulise taotluse valvekohtunikule, et saada juhiseid, mida teha kaebaja saabudes. Valvekohtunik, kes ei teadnud kaebaja isikut ega tema täpseid soove, andis loa kõikideks meditsiinilisteks või kirurgilisteks protseduurideks, mis olid vajalikud tema elu päästmiseks. Käsitledes olukorda hädaolukorrana, ei järgitud haiglas tavapärasest nõusolekuprotokollit. Kaebajale tehti operatsioon ja vere punaliblede ülekanne. Teda ei teavitatud valvekohtuniku otsusest ega kavandatavast sekkumisest. Valvekohtuniku otsus jäeti apellatsioonkaebuses jõusse ja konstitutsioonikohus tunnistas kaebaja hilisema *amparo* kaebuse vastuvõetamatuks.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja artiklitele 8 ja 9 ning kaebas selle üle, et talle tehti vereülekandega ravi, kuigi ta oli vereülekandega ravist selgesõnaliselt keeldunud.

EIK seisukohad

Artikkel 8 võttes arvesse artiklit 9

EIK selgitas, et tema roll ei ole antud juhul kahtluse alla seada meditsiinitöötajate hinnangut kaebaja tervisele või nende otsuseid ravi kohta, vaid keskenduda sellele, kas otsustusprotsessis oli näidatud piisavat austust kaebaja privaatautonomia osas.

EIK märkis, et valvekohtuniku otsuse eesmärk oli potentsiaalselt päästa kaebaja elu. Samal ajal on patsiendil ravi lubamise üle otsustamine rahvatervise põhi- ja aluspõhimõtte ning seda kaitseb vaba ja teadliku nõusoleku reegel. EIK praktika sätestab, et pädev täiskasvanud patsient võib vabalt otsustada, kas ta nõustub operatsiooni või raviga, sealhulgas vereülekandega. Samal ajal on otsustusprotsessis vajalikud tugevad õiguslikud ja institutsionaalsed tagatised tagamaks, et isik on tõeliselt teadlik sellest, mida ta taotleb.

EIK selgitas, kuidas hädaolukorras tuleb patsiendi autonoomiat ühitada tema õigusega elule. Elupäästvast ravist keeldumise otsus peab olema "selge, konkreetne ja üheselt mõistetav" ning "esindama patsiendi hetkeseisu selles küsimuses". Kui on põhjendatud alus kahelda mõnes neist aspektidest, siis on tervishoiutöötajatel kohustus teha kõik endast olenev, et teha kindlaks, mida patsient soovib.

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

EIK rõhutas, et kui riik on otsustanud kehtestada eelneva teadliku (ravi)nõusoleku süsteemi, millele patsient saab tugineda, siis on oluline, et see süsteem toimiks tõhusalt. EIK märkis, et valvekohtunikule ei antud täielikku ja õiget teavet ning seetõttu põhines tema otsus väga piiratud, ebaõigetest ja mittetäielikel faktidel. Madridi haigla saadetud taotluses oli kirjas, et patsient keeldub "igat tüüpi ravist" ja et patsient on keeldumist väljendanud ainult suuliselt. Teabe puudumine avaldas määravat mõju valvekohtuniku otsuse tegemisele. Lisaks oli ülioluline küsimus, kas kaebajal oli endiselt otsustusvõime või tema otsustusõigus oli üle antud teda ravivatele arstidele. Märkimist väärib ka, et kaebajat ega ka tema lähedasi ei informeeritud enne operatsiooni kohtuniku otsusest. Seetõttu ei olnud neil võimalik ka enne operatsiooni seda vaidlustada.

EIK leidis, et siseriiklik süsteem ei arvestanud adekvaatselt kaebaja huvisid ja soove. Tuvastatud puudused tähendasid, et kaebaja ei olnud saanud kasutada oma privaatautonomiat, et järgida talle olulist usuõpetust.

EIK tuvastas artikkel 8 rikkumise loetuna koos artikliga 9.

Artikkel 41

EIK otsustas 9 poolt- ja 8 vastuhäälega, et Hispaania peab maksma kaebajale mittevaralise kahju hüvitamiseks 12 000 eurot ja ühehäälselt, et Hispaania peab maksma kaebajale 14 000 eurot kantud kulude katteks.

Lahendile on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)